

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon

Egy példány 10 fillér.

Telefon

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PAL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyit-tér sora 1 K.

M. kir. postatakarékpénztári cheque-számla 10,489. szám.

A muskátli virág.

(Levél egy kis leányhoz.)

Édes gyermekem!

Ne duzzogjon; ne forduljon el tőlem bizalmas megszólításomért.

Öszülő hajam, melyet a tapasztalatok zuzmarája vont be ezüstös szálakkal, feljogosítanak a bizalomra; azután meg, ugyanis csak addig boldog igazán, míg valaki gyermeknek nevezi...

De más jogcímem is van; ismertem az édes atyját; jó barátom volt hosszú éveken át, és egymás tudatlanságát jóakaratu tanácsokkal egészítettük ki; jó ember volt, de rossz gazda szegény; a mit megfogott, az mindig kigurult nyitva tartott tenyérének szétterpesztett ujjai közül; az ő jószívűségét, haszonleső barátai roszasága mindig kiaknázták; váltót magának *soha*, de jó barátainak *gyakran* irt alá; azután fizetett — és azután tönkrement...

Magácskának nem hagyott egyebet, mint jó hangzású nemesi nevének minden kötelezettségét, anyagi eszközök nélkül, tenger sok gonddal...

Es most Magácska kétségbe van esve; háttérbe van szorítva azoktól, a kik az édes atya jószágából fitogtatják a nagy gazdagságukat; és Magácska — ott, a hol senkise látja, — véresre sirja gyöngye szemecskéit és könyeivel áztatja szüziés párnáját...

De törülje le szeméit, nézzen bátran a világ és az élet szemébe. És ha ott keresi a világot — a hol kell, meg fogja látni, hogy az élet milyen szép, ha élni tudunk...

Dobja a sutba családi címerét és törje, zuzza szét korhadó családfájának lombtalan ágait... ültessen a helyébe *muskátli virágok*, a polgári becsület és tisztesség legszebb virágát, és azt öntözze, nevelje harmatos, hamvas ifju lelkének minden melegével, minden szeretetével...

Ne akarjon még minden áron *nagy leány*, és udvarlóktól körülrajongott *nagy kisasszony* lenni; ne szégyelje a *kurta szoknyácskáját*; szégyeljék azok, a kik koruknál fogva, már jogtalanul viselik csak azért, hogy még kis leányoknak látszassanak.

Ne vénytse magát; elég korán eljön még annak az ideje, a mikor majd vén leánynak fogják tartani; mert a mai leányok ám, korán vénülnek; későn ve-

tik le a kurta szoknyát és alig marad egy kevés idejük a nagy-leányságra, úgy, hogy szinte észrevétlenül belecseppennek a vénleányságba.

Magácska még csak gyermekleány; az élet vihara még érintetlenül hagyta fehér lelkületét; még nem fuja le arcáról az ifjuság hamvas üdeségét; a csalódások még nem törték össze reményeit, ábrándjait; keserű tapasztalatok még nem zavarták meg édes álmait...

Ugy-ugy, figyeljen minden szavamra gyermekem és véssé jól a lelkébe, a mit egy tapasztalt, jóakaró öreg barátja, a sir széléről tanácsként osztogat.

Felejtse a multat; ragadja meg a jelent, melyen bátran felépítheti jövőjét, ha lesz ereje az előítéletekkel szakítani. Az ábránd helyébe lépjen a rideg való. Ne higgye, hogy az a külső fény, az a csillogó jólét, mellyel többi társnői olyan fennen kérkednek — mind igaz; oh dehogya, az az igazságnak csak árnyéka, hamis látszata, mert sokan, nagyon sokan siratják csendes otthonukban azt a fényes látszatot, mellyel a világ ámitására, az utcákon, tennispályákon, zsurokon és bálokon, mint a pávák hüsködnak, míg otthon a mindennapi szükségletet kénytelenek a legcsekélyebbre szorítani, vagy a mi még roszabb, hiteltüket végképen kimeríteni...

Ne kacérkodjék ezzel a hamis, ezzel a lopott fénnel édes gyermekem! Tanuljon meg dolgozni — keztyűtlen kézzel; az a munkában nekiperült arc, az a munkában megérdesült kéz lesz a Magácska legszebb hozománya, a melyet minden önértetes, jóra való és okos férfi többre fog becsülni, mint a boltban vagy patikában vásárolt pirosságot, vagy kölni vizzel gondosan ápoló hófehér kezeket...

És meglássa, hogy a házimunka mint elvonja majd a figyelmét a beteges, sápadt ábrándozástól; meglássa, milyen elégedetten fekszik, édesen almodik és boldogan ébred abban a tudatban, hogy jövőjének alapkövét, a polgári munkálkodásban vetette meg.

Illatszere a rozmaring és levendula illata legyen; ez terem meg leginkább a családi tűzhely melegén; ez hatotta át anyáink családi levegőjét is.

Édes olvasmánya — imádságos-könyve legyen; ebből me-

ritsen erőt és kitartást az élethez, — reményt a jövőhöz!

És a ki Magácskát ezért kineveti, arra ne haragudjék, inkább szánja, mert gúnyos kacagása csak a sivár lelketlenségnek van.

Ne *szerelekezék* soha; ám ha eljön az ideje, tárja fel lelkének kelyheit az egyetlen, igaz és nagy *szerelemnek*. Ne keressen lovagokat, divatmajmokat, aszfalthősöket! Ezeket tartsa távol magától — a munka büzével; mert ezeknek is minden munka büzlik és csak a rokoni és családi összeköttetések révén elérte könnyű állások — illatosak.

Ültessen az ablakába *muskátli virágokat*; és az a szerény, becsületes, jó fiu, a ki Magácskát e virágok mögött, munkája közben is meglátja és feltalálja, az a becsületes, jó fiu lesz az *igazi*, a kire szívét, kezét és jövődősorsát bátran rabizhatja. Nem baj, ha kérges lesz is a keze, de bizonyos, hogy helyén lesz a szive és az esze...

Ültessen gyermekem *muskátli virágok*, az termi majd meg számára a legszebb *mirtus-koszorú*! És násznagyának, no meg keresztapának is jó szívvel ajánlkozok, öreg bácsikája:

Deréki Antal.

A mi Muzeumunk.

Irta: Fülei Szántó Lajos.

I.

A mi Muzeumunk, fájdalom, még csak eszme és nem valóság. A *mult embereinek* ide vonatkozatható szörnyű mulasztásáért nem panaszkodom, hiszen városunkban az *újabb nemzedék* is, az irattári értékek és érdekességek fel nem ismerése folytán, országszerte botrányos selejtezést követelt el. Felejtünk tehát mindent. Elég szép dolog, hogy mi legalább tervbe vettük a muzeum létesítését és így megragadtunk egy hatalmas eszközt benne, hogy kulturális fejlődésünket elősegíthessük.

Ebből a célból alakult a várme gyei Muzeumegylet. De valljuk be őszintén, lassan dőcögünk előre, mint a szentgyházasfalvi nyikorgó szekér... Szomorúnak is mondhatnám ezt a lassúságot, mikor olvastam, még március hóban, derék alispánunk panaszát, hogy a tagok részvétlensége miatt a hat izben összehívott választmány üléseit megtartani nem lehetett.

Azóta megtartották a közgyűlést is így reméljük, hogy az érdekes és némi friss áramlata behatol közönyösségünk rideg falai közé. Ha nem így lenne, művelődéstörténeti érzékünk nagy hiányosságára vallana. Hiszen, ebben a korszakban, úgy sem tudnánk *jelentősebb alkotást felmutatni a muzeum megalapításánál...*

A régi emlékek fentartása, megőrzése egyik legfontosabb előmozdítója a nyugati művelődésnek. Nem csoda tehát, hogy manapság, még a legigénytelenebb helyeken is, muzeumok létesülnek.

A muzeum jelentőségét, becsét s különösen itt a székely anyavárosban, a székelység központjában való elodázhatalan szükségességét, már többször feltüntettem. Most is ilyenemű gondolatok érzése adja tolamra ezt az ügyet; bár elismerem, hogy a mostani nehéz anyagi viszonyok között, az efféle kulturális kérdések, sokszor kívül esnek az emberek érdeklődésén. Amde bármely anyagi gond mellett sem szabad saját szellemi dolgainkat elhanyagolnunk. *A muzeum ügyét felszínre kell tartanunk, azzal a határozott öntudattal, hogy elég erősek vagyunk szervezésre, alkotásra itt, a hol annyi iskola, professzor és közéleti előkelő ember van.*

A vidéki városokat — ezt már Budapest is valják, sőt Wlassics volt vallás és közoktatásügyi miniszter határozott törekvése volt — erős kulturális központokká kell alakítani. Nekünk tehát Székelyudvarhely városát, a mostani decentrális törekvésekkel kapcsolatban ilyen hatalmas gócponttá kell tennünk. Természetesen, mert szegények vagyunk, az állam támogatásával...

Nemcsak székely ügyről van itt szó. Nagy nemzeti érdek, hogy itt keleten megépítsük a mi várunkat: a magyar nemzeti kulturát.

Emberrel jól tenni, már kötelesség. Mennyivel nagyobb és szentebb kötelesség ez a nemzettel szemben, melyet annyi vérvizataros század után még inkább fentartani és erősíteni kell. Ezért hisszük, ezért várjuk, hogy velünk lesz az állami kormányzat és minden jó hazafi lelkes támogatása. A székelység gyámolitása: a nemzet erősítése!

Az anyagimadás, az utilitarizmus diadalmasan halad előre. Sajnos, mindenben ez a két szempont vezet. Istenem, mi lenne az életből elképzelni is szörnyű volna, ha ez az új irány az eszményiséget teljesen eltiporná! Hova lenne a humánus műveltség, általában ennek rendszere, ha mindent a rut önzés, az érdek irányítana? Hova lenne az emberi élet zománca: a hit, a hazafiság, az erények kultusza?

Nem lehet tehát közönyösen venni azt, mikor oly tényezőkről esik szó, a melyeknek nem csupán az anyagi szempont, vagy használhatóság, hanem a lelki szükséglet, a műbeés, vagy történelmi jelentőség ad létjogot.

Akárhányszor tapasztalom, hogy a közönyösség — az önzésről nem is szólok — eme korszakában oly hamar kialszik lelkesedésünk lángja. Oly könnyen beférkőzik közénk az indifferentizmus, mely annyi szép törekvéseinknek szegte már eddig is a szárnyát...

Ilyképen történhetett meg az is, amit nemrég olvastam: Erdélyben a gyulafehérvári, a dévai muzeum vergődik, a sepsiszentgyörgyi tetlenül áll, a dési már meg is halt, a kolozsvári EKE néprajzi muzeumáról pedig azt írja a Kárpát Egyesület egyik évkönyve (1903), hogy „az el-

mult esztendőben muzeumunk működése abból állt, hogy a tárgyakat konzerválni iparkodtunk a moly és szü ellen.

Bizony ezek szomorú dolgok. És nagyon szomorú lenne az is, ha mi csak ennyire tudnók vinni Muzeumunk ügyét. Főképpen most, mikor az állam már kulturpalotákat épít a vidéken; mikor a muzeumok ügyét országos felügyelőszerkezettel, művészi képek, szobrok elhelyezésével, anyagi támogatással karolja fel; mikor a muzeológia ismeretek diadalmasan lépnek előtérbe; mikor mindegyre sürgetik a bibliográfiai tanszék felállítását az egyetemeken.

A közel jövő tehát kedvezni látszik törekvéseinknek. Csak magunkat ne hagyjuk. Bátran, bizalommal törjünk előre. Egy példát említek:

Ezelőtt 15 évvel Fenyvessy Ferenc, Veszprémmegye akkori főispánja összehívta a megye nobilitásait és felvetette az eszmét, hogy a vármegye teremtsen egy Muzeumot Megteremtették. Nem semmiből — hanem lelkesedéssel. És ma már 10—12 nagy terem áll az érdeklődők rendelkezésére. Van helyisége, könyvtára, képtára, iparművészeti gyűjteménye állatára. Tizenöt ezernél több darabból áll ez a muzeum, a miből ezelőtt 15 évvel még egyetlen darabka se volt.

Igaz, hogy nekünk nincsen Somoogyi Károlyunk, Wosinszky Mórunk, gróf Apponyi Sándorunk, Darnay Kálmánunk, kik nagy áldozatokkal, szakismerettel mentek elő e téren, de a mi lelkes főispánunk vezetése mellett a vármegye, a város minden polgára hű munkatársunk lehet. *Bizton hiszem, hogy a fensőbb gyámolító kéz sem marad el annak idején.*

Dolgoznunk kell. Sietnünk kell. A közélet nálunk is, különösen újabb időkben, igen dekadens irányban megy. Tejlünk meg eszményi kultuszszal és adjunk ideálokat, igaz eszméket népünknek. Vigyük előre ebbe is fajunkat, melyet a „nemzetközies”, a vallási indifferentizmus már annyira kikezdetek.

Ez az igazi tér, ahol minden valaszfal nélkül találkozhatunk és dolgozhatunk, mert különben ránk citálja a jövő nemzedék:

„Vándor áll meg! Keres volt anyja vére,
Más faj állott a kihunyt helyére,
Gyöngye szívvel, tette képtelen.”

Háziiparunk a székely kiállításon.

Irta: Solymossy Endre.

Udvarhelyvármegye iparfejlesztő bizottsága a sepsiszentgyörgyi kiállításra csak **természeti kincseit és textil háziiparát** küldötte el. Nehogy a sokféleségben elvegyüljön az a két fő dolog, mely legmélyebb és legerősebb alapjait képezhetik jövő fejlődésének és jólétének.

Természeti kincseinek fölismerése, textil háziiparának fölemelése, kell hogy képezzék az átmenetet, a mostani mezőgazdaságból az ipari gazdaságba.

Tudva, hogy természeti kincseinek értékelésére és értékesítésére távolabbi időben és nehezebben juthat el; háziiparának, főképp textil háziiparának fölemelésére, — versenyképessé, — jövedelmezővé tételére hamarabb és könnyebben; azért nagyobb figyelmet többira fordított.

Ennek a keretében a legfigyelemre méltóbb az a „**Kimutatás**”, melybe a vármegye azon háziiparosai vannak közégenként (136) hivatalosan összeírva, a kik tudnak is, akarnak is fenni, szőni. Hogy pedig miből tudnak és miket tudnak szőni még most is; azt az a nagymennyiségű, sokféle izlésű, színű, sokféle minő-

ségű és formájú készítmények mutatják, melyeket bizottságunk kiállította. A rongypokrótól kezdve, a Leonardó „Utolsó vacsorájának” a kihimzéséig.

A „**Kimutatás**” azt tünteti fel, hogy Udvarhely vármegyében **10,000 = tizezer** asszony tud szőni: rongyból, kenderből, lenből, gyapotból, marhaszőrből, gyapjúból. A kiállított termékek pedig arról tesznek bizonyosságot, hogy nincsen az a gazdasági, háztartási, népviseleti textil cikk, melyet előállítani képesek ne volnának; arról tesznek tanubizonyosságot, hogy asszony népiünknek milyen kiváló kezűgyessége, izlése, önálló invenciója, türelme, milyen ipari zsenije van; de egyszersmind arról is tesznek tanubizonyosságot, hogy e termeléseken mily határtalan csapongás, rendszertelenség, idő és anyagpazarlás, piacképtelenség, mily drágaság ömlik el, hogy csak a tehetősebb székelynek van módja és ideje termelni a saját szükségletére, de az **egyetemleges munkaalkalmat nem adhat, kereseti forrást nem képezhet.**

Textil háziiparosaink számának a kimutatásával és bemutatott termeléseivel **gondolatot, eszmét, elhatározást** kívánunk az illetékes ténnyezőkben kelteni, hogy: „**céltudatos irányítás, szakszerű vezetés és modern munkás gépek által a mostani rendszertelen, korlátolt mennyiségű, improduktív eredményű, nem versenyképes termelést kevés áldozattal és kapitálissal lehetne belevinni.**”

Háziiparunknak modern irányban való fejlesztésével föl lehetne emelni népünk gazdasági érdekét, meg lehetne szüntetni a **székely népvándorlást.**

Minden attól függ, méltatja-e figyelemre a kormány e való tényeket?! Hajlandó-e meghozni ez irányban az áldozatokat; mert ez első sorban állam érdek.

KÜLÖNFÉLÉK.

Változások a levélpósta forgalomban.

A hivatalos lap közli a kereskedelmi miniszter rendeletét a levélpósta forgalomban október 1-től kezdve leendő változásokról, melyeket a római postakongresszus határozata alapján léptetnek életbe.

A nagyközönséget érdeklő nevezetesebb változások a következők:

Levéldíj szabás.

A levéldíj szabás, kivéve Ausztriát, Bosznia-Hercegovinát és Németországot, az összes külföldi viszonylatokban változik.

Montenegróba és Szerbiába a levél díja, bérmentesítés esetében, 20 grammonként 10 fillér, egyéb országokba (ideértve a novibazári postalikot) 20 grammgig 25 fillér, 20 grammnál súlyosabb levelekért pedig az első 20 grammgig 25 fillér, a 20 grammon felüli súly minden további 20 grammjáért, vagy ennek tört részéért pedig 15 fillér jár.

A Magyarországból külföldre szóló bérmentesítetlen levelekért a címzett a rendeltetési ország penzertékében a fenti díjak kétszeresét fizeti.

Épp úgy, mint innen Ausztriába, Bosznia-Hercegovinába és Németországba, úgy viszont ez országokból Magyarországra szóló levelek díjazása sem változik.

Egyéb külföldről Magyarországra a levelek bérmentesítési díja a fel-

vevő ország penzertékében általában a következő: a levél első 20 grammjáért 25 centime, a 20 grammon felüli súlyrészt pedig 20 grammonként 15 centime.

Válaszdijszelvény.

Az alább felsorolt országokkal való forgalomban a feladó a levelére kívánt válaszelevél bérmentesítését is magára vállalhatja. E célból a postahivatalban válaszdijszelvényt vásárol és azt levelében megküldi a címzettnek, aki e válaszdijszelvényt a lakóhelyén levő postahivatalnál ott érvényes 25 centime névértékű frankójegyre vagy frankójegyekre cseréli be, amelyet a válaszelevél bérmentesítésére használhat.

A m. kir. posta és táviradivatalok a válaszdijszelvényeket darabonként 28 fillérért árusítják.

E forgalomban egyelőre a következő országok s gyarmatok vesznek részt: az Amerikai Egyesült-Államok és szigetbirtokai; Ausztria; Bosznia-Hercegovina (Novibazárral); Bulgária; Chili; Dosta Rica; Dánia; a Dán-Antillák; Egyiptom; Franciaország; Görögország; Haiti; Japán; Korea; Kréta, Luxemburg; Mexikó; Nagy-Britannia és Irland; Németalföld; Németalföldi India; Németország; Norvégia; Siam, Spanyolország; Svájc és Svédország.

A szelvényekből egyelőre csak a kincstári és az I. osztályu nem kincstári hivatalok tartanak készletet.

Levelező-lapok.

A feladó nemcsak a levelező-lap hátdoldalát, hanem a címoldalnak bal felét is használhatja levelezésre.

Ugyanez áll képek, ábrák és hirdetések alkalmazására nézve, amelyek akár egy, akár több vállalatra, üzletre (vagy ügykörre) vonatkozhatnak.

Czímket, fényképet, vagy más díszítményt ezentul úgy a belföldi, mint a nemzetközi forgalomban lehet a levelező-lap fentjelzett részeire felragasztani.

Feltétel csak az, hogy a címke, kép stb. vékony papírból álljon, a mely egész felületével a levelező-lapra ragasztandó, úgy, hogy ezzel teljes egészet képezzen és a levelező-lap nyílt jellege csorbát ne szenvedjen.

A magánipar utján előállított levelező-lap 10—7 centiméternél kisebb nem lehet. A „Levelező-lap” vagy ennek megfelelő más nyelvű felírás azonban a magánipar utján előállított levelező-lapokon nem kötelező. A hivatalok ennél fogva a levelező-lapokat a felírás hiánya vagy hiányossága miatt ne kifogásolják.

Nyomatványküldemények.

Az alább felsorolt nyomtatványokon újabban a feladó még a következő toldásokat is eszközölheti:

Karácsonyi és ujévi kártyákra kézirással följegyezhető címét és társadalmi állását és reáírhat legfőlegböt szóból vagy a szokásos rövidítésből álló szerencsekívánatot; köszönetnyilvánítást vagy részvétnyilatkozatot;

bármely nyomtatványküldeménynél magára a nyomtatványra nemcsak saját, hanem a címzett lakását is kezirással jegyezheti fel; áruk szállítására vonatkozó nyomtatott értesítéseken az áru elküldésének napját kézzel jegyezheti fel.

A kártyaalku nyomtatványok, ha a nyomtatványküldemények számára megállapított feltételeknek megfelelnek, akkor is nyomtatványként bérmentesíthetők, ha „Levelező-lap” vagy bármely nyelven ezzel azonos felírással vannak ellátva.

Ha az ily felírással ellátott kártyaalku küldemény a nyomtatványküldemények feltételeinek meg nem felel, a hivatalok azt levelező lap s illetve levél gyanánt kezelik.

Áruminták.

Az árumintaként postára adott poralku festékeket ezentul bőr, viasz-

kosváson, vagy olajos papirzacskóba, az egyéb porféléket fémdobozba csomagolni, ezeket a zacskókat vagy fémdobozokat pedig váson vagy hártypapir zacskóba kell helyezni. Árumintaként küldhetők ezentul egyes kulcsok, levágott friss virágok.

Postautalvány forgalom.

A postautalvány-forgalomban a következő változások állanak be:

A nemzetközi forgalomban egy-egy postautalvánnyal ezentul is rendelhető ország penzertékének ennek megfelelő összeget lehet küldeni és csak egyes országok (Görögország, Bulgária) kötötték ki az 500 frank maximumot.

— **Rp. Keserű labdacok**, «a Böm-bölde» részére.

Sign: Hetenkent egy adag.

Búra-búra, búbanára

ébredtünk,

A zsebünkben tömördek pénz

vesztettünk;

Nyolcezer forintunk elment

hiába,

Fáj a lelkünk, sir a zsebünk

utánna.

Adta-lelke rosz németje

becsapott,

Sátorában német képet

mutatott

Tetejébe frivol estélyt

rendezett.

A zsebünkben minden krajcárt

kiszedett.

Hiába most már a panasz

megkésétt,

Vizvezetékünk, elvitte

a német,

Székely Társaságra most már

nincs pénzünk,

Annál több lett városunkban

szegényünk.

A korcsmáros szomoruan

hallgatja,

Szegény fejét a nehéz bú

úgy nyomja,

Eannyi pénzen de sok bora

elfogyta,

S ennyi boron milyen szép

haszna volna.

Dr Veritas.

— Az udvarhelymegyei muzeum-egylet választmánya folyó hó 26-án

Ugron Akos főispán elnöklete alatt ülést tartott. Jelen voltak: Dr Damokos Andor alispán, Vári Albert alelnök, Dr Solymossy Lajos főrealiskolai-igazgató, Molnár Károly muzeumi igazgató, Dózsa Jakab könyvtárnok, Pálmay József titkár, Spaller József pénztárnok, Kamocsay József levéltárnok és Séra Kálmán jegyző. Ugron Akos elnök napirend előtt bejelenti a választmánynak, hogy Ferenczy Gyula nyugalmazott arvaszéki elnök egy értékes ezüst érmet, Ferenczy Mária hét darab régi képből álló igen értékes képesopoztozat, mely a világ hét csodáját ábrázolja, ajándékozott a muzeumegyletnek. Molnár Károly igazgatóhoz — a legutóbbi gyűlés óta — szintén több értékes ajándék-tárgy érkezett. Legidősebb Daniel Gabor Udvarhelyvármegye nyugalmazott főispánja egy 28 drb régi pénzéből álló szép gyűjteményt, Kovács János 3 darab régi pénzt és Günther Antal szintén régi pénzt és érmet adott át a muzeum céljára. Az Udvarhelymegyei Takarékpénztár részvénytársaság 50 koronás adományt egészíti ki és fejezi be a sorozatot.

Választmány az ajándékokról örömmel vett tudomást s ez uton is kifejezi a nemes lelkű ajándékozóknak hálás köszönetét. Köszönetet mond választmány Betegh Pál szerkesztőnek is, a muzeum-egylet volt pénztárnokának, péntárosi állásáról való lemondása alkalmából több éven át kifejtett működéséért s azon reményét fejezi ki, hogy továbbra is megmarad a muzeum-egylet buzgó munkásának. Pálmay József titkár ajánlatára Ferenczy Gyula nyug. arvaszéki elnököt és Pálffy Aladár számíttat fölvetta a muzeum-egylet tagjai közé. Petrány Miklós tagot a multkori közgyűlés határozata értelmében fölkéri, hogy a muzeummal

kapcsolatos képtári szakosztályt szervezze s a tagok gyűjtését kezdje meg.

Spaller József pénztárnok jelentése után Molnár Károly igazgató fölfejtette azon módokat, melyek mellett a muzeumi tárgyak intenzívebb gyűjtését lehetők véli. A vármegye minden községében gyűjtő bizottságot kíván szervezni, e célból „Felhívás”-t készítet, melyben megnevezi részletesen azon tárgyakat, melyek gyűjtésre érdemesek. Szól ebben a tárgyak bejelentése és beszállításának módjairól s kiemelt, hogy az értékesebb leleteket, régiségeket a muzeum-egyesület a kebeléből kiküldött bizottsággal megvizsgálhatja s pénzzel is megvásárolja. Választmány Molnár „Felhívás”-t elfogadja, köszönetet mond fáradozásáért s elhatározza, hogy 200 példányban sokszorosítja s a vármegye községeibe hivatalosan elküldi. E „Felhívás”-ra illetve az abban foglaltakra már most és ez uton is rákivánja terelni a válsztmány, a vármegye egész közönségének, de mindenek előtt a községek vezető embereinek figyelmét. A lelkészek, tanítók, jegyzőkhöz fordulunk első sorban. Ott élnek a népközt, tudják jól mit kínál lehetne találni, mentsek meg, a mi még megmenthető! Karoljuk fel e muzeumügyét, ki-ki tartja hazafias szent kötelességének a gyűjtésben tevése szerint részt venni, hiszen multunk tükre kíván tenni a muzeum: dicsőségünk, gyászunk, örömrünk, fájdalomunk beszédes emléke. A legcsekélyebb ajándék is hazafias, szép tett, a mely az ajándékozóra oly fényt áraszt, hogy annak világánál az utókor is meglátja nevét.

Kardpárbaj. Pénteken d. e. városunkban a Budapest szálló színháztermében, Dr Damokos Andor vármegyei alispán és Dr Sebesi János vármegyei aljegyző kardpárbajt vívtak. A párbajra okot egy sértő nyilatkozat szolgáltatott, melyet Dr Sebesi aljegyző Damokos alispánra vonatkozólag tett. A párbaj mindkét fél sebesülésével végződött. A segédok az alispán részéről Dr Kovácsy Albert orsz. képviselő és Dr Valentik Ferenc vármegyei tisztifőgyűlés, míg Sebesi János részéről Dr Hinderer Ákos és Dr Szöllösi Ödön ügyvédek voltak.

Nyolcezer forint — semmiért. A városunkból eltávozott Projektograf színház vállalkozója mintegy kéredőleg bevallotta, hogy rövid tiz napi ittlé alatt összesen nyolcezer forintot, azaz tizenhatezer koronát vett be és vitt el tőlünk? Megdöbbenve állunk e jelentékeny szám előtt, mely sivár lelkiségünket, megtevelyedett izlésünket és nagy könnyelműségünket a legkiáltóbban bizonyítja; szégyenkezve kell bevallanunk, hogy ilyen horribilis összeget semmiféle üdvös városi intézményre sem lettünk volna képesek összekoldulni; pedig ebből kevés pótlással a vízvezetékot vagy a háziipar elárúsító csarnokát is meglehetett volna építeni. A városi szegények számára sincs pénzünk, de hát az idegen vállalatok jól spekulálnak: a magyar közönség meg akar csálva lenni és bizony boldog is lenne a ki meg nem csalja!

Vármegyei közgyűlés. Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottsága folyó évi II. rendes közgyűlését október 5-én d. e. 9 órakor, a vármegyház dísztermében tartja meg. A 6767—907. alisp. szám alatt pénteken szétküldött főtárgysorozatnak 305 pontja van. E közgyűlés intézkedik a folyó év végével megüresedő törvényhatósági bizottsági tagsági helyeknek választás útján leendő betöltéséről. Ezen kívül pedig több igen fontos ügy kerül napirendre s ohajtandó, hogy a bizottsági tagok minél számosabban vegyenek részt.

Dr Bartók György erdélyi ref. püspök — a körülmények változása folytán — uti programját megvál-

toztatta és most nem fogja meglátogatni a szekelyudvarhelyi egyház községet.

Eljegyzés. Dr Krusniczky Elek eljegyezte Baranyai Margitot, Baranyai Gyula kir. pénzügyi számtanácsos leányát városunkban. — Zakariás József eljegyezte Kozma Irénkét Marosvásárhelyen.

A rom. kath. tanítók közgyűlése. Az „Udvarhelyvármegyei r. kath. Tanító-egyesület” f. hó 26-án Székelyudvarhelyen a rom. kath. főgimnázium dísztermében igen népes és sikerült közgyűlést tartott. A gazdag tárgysorozatú gyűlést Gróf Miksa János főesperes, elnök magas szárnyalású, igen tartalmas beszéddel vezette be. Több tárgyai voltak ezen kívül a gyűlésnek: Burger Ártúr főgimnáziumi tanár, nagyértékű előadása az írás történetéről és kapcsolatosan az új magyar helyesírásról. A közgyűlés a nagyobb terjedelme mellett is mindvégig igen érdekes előadást osztatlan figyelemmel hallgatta s az előadót tapsal és eljenzéssel jutalmazta. Szép szavalkukkal köztetszést arattak: Balint Károly kádicsfalvi és Szabó Lajos máréfalvi k. tanító. Gáspár Árpád korán elhunyt zetelaki tanítóról meglehangú emlékbeszédet olvasott fel egyik kollegája. Az elnök ismertette mellette ismét előkerült és ezáltal az egyesület részéről „dülőre” is jutott az alapszabály-módosítás kezdése. Elismerést nyertek végül a közgyűlés hatáskörébe utalt összes adminisztratív természetű ügyek.

Tanárok gyűlése. Az Országos Polgáriszkolai Tanáregyesület marosmenti köre ez évi rendes gyűlését városunkban folyó évi október hó 12-én délelőtt 9 órakor a vármegyháza nagytermében tartja.

Unitárius istentisztelet. Ma d. e. 10 órakor kezdődőleg a vármegyház nagytermében az őszi hála ünnep alkalmából istentisztelet és urvacora osztás lesz.

Képkiallítás Székelyudvarhelyen. Petrányi Miklós festőművész és rajztanár városunkban a megyeháza kistermében legközelebb képkiallítást szándékozik rendezni; a kiállításra mintegy hatvan darab művészeti kivitelű kép kerül, melyek mindegyike Petrányi erőteljes egyéniségének bélyegét viseli magán és ugy színezési, mint kitűnő alkotási képességét igazolják. A kiállítás napjának ideje még nincs pontosan megállapítva, de azért már most is felhívjuk rá közönségünk figyelmét.

Nyugdíjazás. Végler Gyula, a szekelykereszturi állami tanítóképző tanára, 31 évi működése után nyugalmába vonult. A vallás- és közokt. Miniszter Végler Gyulának „hivatás érzettel áthatott nemes irányú tevékenységeért szintén köszönetét és méltányoló elismerését” fejezte ki. Ugy értesülünk, hogy Végler Gyula Brassóban fog végleg letelepedni, ahol várva-várják odaérkezését.

Az iparfejlesztő bizottság szíves figyelmébe ajánljuk azt a több oldalon hangoztatott és hozzánk is eljuttatott óhajtatást, hogy a sepsiszentgyörgyi szekely kiállításon vármegyénk részéről kiállított tárgyakat üdvös volna visszaérkezésük alkalmával valamely csekély belépti díj ellenében városunkban is kiállítani, hogy a közönségnek az a nagy része, mely nem vehetett részt a kiállításon, annak legalább vármegyénk illető csoportját megtekintesse. Az ekként befolyt szerény összeget vagy a költségek fedezésére vagy az ujabban alakult Székely Társaság alapjára lehetne fordítani.

Tüzeset. Magyarfelek községben Burszán János korcsmárosnak f. hó 22-én este 9 órakor 300 korona értékű szalmája elégett. A megéjtett nyomozás szerint ottani Stáncsuly Jánost terheli a gyújtogatás vádjá, miért a helybeli kir. ügyészséghez feljelentett.

Halálozás. Kassay F. Dezső városi alkapitány, Udvarhelyvármegye törvényhatósági bizottságának tagja élete 48 ik évében folyó évi szeptember hó 26-án délelőtt 10 órakor rövid szenvedés után elhunyt. Temetése 28-án d. u. 3 órakor folyt le. Áldás és béke hamvaira!

Gircsis József életének 75-ik, házasságának 45 ik évében e hó 25-én este 9 órakor hosszas szenvedés után meghalt. E hó 27-én délután helyezték örök nyugalomra.

Helyreigazítás. A f. hó 15-iki 74. sz. lapunkban Balácsi Zsuzsánna neve téves információ alapján került, mert a Brunner Ferenc zsebmetsző által meglolpní akart nő neve ismeretlen.

Kántoravatás Szépvízen. E hó 19-én foglalta el az új kántor Sándor Zsigmond állását Csikszépvízen, a hol minden lehető elkövettek, hogy a fogadtatás minél imponzansabb legyen. Este banket volt, melyen hetvenen vettek részt.

Románok Magyarországon. Lapunk megelőző számában már regisztráltuk a hírt, hogy a román miniszterek az „Asztra” gyűlésén Beszterczen jártak inkognitóban. E hirre vonatkozólag eddig megállapított, hogy Stourda román miniszterelnök valóban nem volt Beszterczen, de Goga román publicista, Stourda miniszterelnök legjobb barátja részt vett a besztercei ülésen, sőt erősen agított is a román törekvések mellett. Bratiánu belügyminiszter azonban egy nevére kiállított utlevélen mint mérnök szerepelt és automobilon érkezett Besztercziére, hol néhány napot töltött; előbb a szállodában vett lakást, később azonban magánlakásba költözött. A legtöbbet Domisel Geresmin oláh esperessel és ennek fiával Domisel Leonida orvossal érintkezett. Meglátogatott néhány oláh falut, majd Naszódra ment, a hol az oláh főgimnázium legjobb tanulójának száz koronát ajándékozott. A besztercei közművelődési szövetség közgyűlésén már nem szerepelt, mert ott volt gróf Lázár Béla főispán és Laui Godofred alispán is. Az oláh képviselők közül pedig Mihályi Tivadar, Vajda Sándor, Vlad Aurél, Maniu Gyula és Pop Csicsó István voltak jelen. A hatósági vizsgálat és a diplomáciai eljárás megindult ugyan, de bármit fog is eredményezni, a már eddig ismert adatok is elégségesek arra, hogy résen legyünk, szervezkedjünk, mert nem tudhatjuk mikor, melyik pillanatban mérük ránk az orvtámadást dédelgetett idegen testvéreink

Adomány. A szekelykereszturi magán polgári leányiskola részére az elhunyt Dr Lukácsffy István közjegyző ivén adakoztak: Dr Lukácsffy István 25, Róth Bernát 20, Dr Fodor Boldizsár 10. Dr Viola Sándor 10, Dr Gombos János 10. Borbáth Dani 10, Fekete Manó 10, Ugron Zoltán 25 és Gal Ince 20 koronát. Az adakozóknak ez uton is hálás köszönetet mond a leányiskola igazgatósága.

A jövő körzöje! Szénásy Béla magyar gyártmányú új szabadalmazott fejes körzöi a legjobbak. Kapható: Betegh Pál és Társa könyv-, papir-, író- és rajzszerszerezésében Székelyudvarhelyt Kossuth-utca 31. sz.

SZERKESZTŐI IZENETEK.

D. F. Gyulafehérvár. Papnövendökeknek lapunkat évi 7 koronás kedvezményesen áron küldjük. Az előfizetés beérkezése után megindítjuk, Székely atyafiságos üdvözlettel!

D. V. Sz. r. A cikk jelen számunkra későn érkezett s így még kivonatossan sem közölhetjük. Jövő számra szives újabb értesítést kérjük. Felelős szerkesztőnk már pénteken a fővárosba utazott és kedden érkezik vissza.

B. D. F. Sz. L. Bp. Ohajtásaitokat teljesítjük.

Vérszegénységet

rendkívül gyorsan gyógyít a SCOTT-fele Emulsió és az ezen betegségből származó kedélytelenséget, csüggedést és gyengeséget is elhárítja. Az a jó hírnev, melyet a SCOTT-fele Emulsió kivívott magának, különösen

vérszegénység

eseteiben, azon alapszik, hogy annak elkészítéséhez azokat a legfinomabb szereket használják, melyek pénzért egyáltalában beszerezhetők s amelyeket sok évi tapasztalat alapján tudtak felismerni, továbbá, hogy ezen alkatrészek a sajátos SCOTT-fele eljárás által izletes, könnyven emészthető Emulsióvá dolgoztatnak fel. Ennek eredménye ezen készítmény melynek tapereje felülmúlhatatlan

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-fele módszer védjegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

Egy eredeti üveg ára 2 korona 50 fillér.

Kapható a gyógyszerárakban.

KÖZGAZDASÁG.

Az Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylettől

389—1907. sz.

Értesítés.

Az udvarhelyvármegyei gazdasági egyesület okt 13-án Székelyudvarhelyt a baromvásártéren tenyészállat kiállítást rendez. Kiállíthatók borjas tehének, 3 éves, 2 éves üszök, melyek egy év óta is kiállító tulajdonában vannak, mindennemű baromfi.

Dijazva azon állatok lesznek, melyek ezen evben díjat még nem nyertek.

Részletesebb felvilágosítást a kibocsátandó hirdetmények adnak.

Bejelentéseket elfogad a kiállítás napjáig a titkár.

Székelyudvarhely, 1907. szept. 26.

Az elnökség.

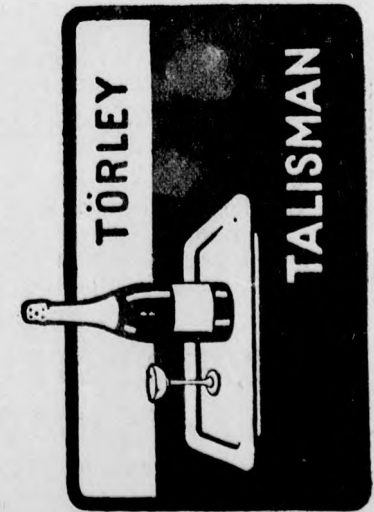
Az első alföldi cognacgyár részvénytársaság és szeszfinomítógár Kecskeméti budapesti központi irodájának (V. Mérleg-utca 11.) heti üzleti jelentése:

Mai zárlatok Budapestén

	Nagyban	Kicsinyben
Finomított szesz adózva	164—	168—
Finom szesz adózatlan	65 —	69 —
Élesztőszesz adózva	— —	— —
Élesztőszesz adózatlan	— —	— —
Nyers szesz adózva	162 —	165 —
Denaturált szesz	52—	54—

Kiadja: Betegh Pál és Társa újságkiadó intézete.

NYILT-TÉR.*

* E rovat alatt közöltekért nem vállal felelősséget a szerk.

Gróf Roon-téle lábatlani Cementgyár állandó nagy raktára paratlan jó minőségű román és porland cementből zsákok és hordókban legolcsóbb árakban
Gyertyántty J. fiai vasnagyszerkedésében Székelyudvarhelyen.

A KOSSUTH FERENC által alapított

HAZAI ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

udvarhelyvármegyei és Székelyudvarhely városi főképviselője **Betegh Pál és Társa** cégnél Kossuth-utca 31. sz. a. van
 Ügynökségek várnagyesszerte. Elfogad tűz-, jég-, élet- és járadékbiztosításokat. Elsőrendű hazai intézmény.

64-907. sz.

Feladési hirdetmény.

Alulírott gyergyóújfalvi közbirtokosság közhírré teszi, hogy Gyergyóújfalun 1907. október 24-én d. e. 9 órakor kezdődő nyilvános szó- és írásbeli árverésen eladja a) Somlyóalji, b) Barátossarki erdőrezsben 1906 évben kijelölt rendes vágásában eladni szánt lábón álló fáját.

Kikiáltási ár a) Somlyó alatti résznek 11600, b) Barátossarkinak pedig 2210 K, a melyen alul a fát nem adja el.

Bánatpénz a kikiáltási árak legalább 10 százaléka.

A részletes árverési és szerződési feltételek, a melyektől eltérő vagy utóajánlatok nem fogadtnak el, a közbirtokosság elnökségénél a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A két vágásrészt külön külön és együtt is lehet ajánlatot tenni.

Tájékoztatásul szolgáljon, hogy a kihasználás alá kerülő terület a) Somlyóalji 20, b) Barátossarkinak 4 kh. kiterjedésű, a legközelebbi (székelyudvarhelyi) vasúti állomástól a) 38, b) 37 km-nyire van és hogy az eladó fa lucfenyő s csak kis részben jegenyefenyő, a) 6226, b) 639 db-nak, a mely magasságban kéreggel együtt a) 10-76, b) 10-70, átlag a) 27, b) 34 cm. átmérőjűnek és a) 2110, b) 368 kbm. haszonfát tartalmazónak van becsülve.

Gyergyóújfalun, 1907. szept. 24.

Mihálydeák Imre, Bányász Sándor
 kb. jegyző. kb. elnök.

Eladó butorok. Kevésbé használt, jó karban levő szalagarnitúra, mely 4 fotel, 1 divány, 1 asztalból áll 60 forintért (120 korona) azonnal eladó. Bővebbet e lap kiadóhivatalában.

Nem muszáj

idő előtt

meghalni!

Élet könyve.

3 K 50 fillér előleges beküldése után bárhova bérmentesen küldi a „Székelyudvarhely” kiadóhivatala (Betegh Pál és Társa könyvkereskedése) Székelyudvarhelyt, Kossuth-u. 31. sz.

Nem muszáj

idő előtt

meghalni!

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállíthatnak **Betegh Pál és Társa** könyv-, papír-, író-, rajz- és zeneműkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

Legújabb székely könyvek!

Ép n most jelent meg a Balásy Dénes kiünő fordításában: **A székelyek alkotmányának története** a XVIII. és XIX. században; ára 4 korona.

Székelyföld. Versek. Irta: Fülel-Szántó Lajos; ára diszkótesben 3 K, füzve 2 K.

Kapható a kiadó Betegh Pál és Társánál, valamint az összes könyvkereskedésekben.

365-907 sz.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A székelyudvarhelyi m. kir. áll. kő- és agyagipari szakiskola részére szállítandó tűzifa beszerzésére.

1. A szállítás tárgya: fűtéshez való hasábos száraz bükk- vagy gyertyánfa.

2. Mennyiség: 350-400 köbméter.

3. Szállítási határidő 1908. január hó 1-től (esetleg a szerződés 3 évre kötötték meg) a szükséghez mért mennyiségben.

4. Az ajánlatban a szállítandó faanyag származási helye ki- teendő.

5. A fának a helyszínére való bérmentes szállítása, valamint minőség-tekintetében való kifogástalan volta kívánatik.

6. A legelőnyösebb ajánlkozóval kötött szerződés a szakiskola részére csak a kereskedelemügyi m. kir. miniszter jóváhagyása után lesz érvényes.

7. Ajánlkozók zárt ajánlataikat folyó évi október hó 10 én délelőtt 10 óráig tartoznak az intézet igazgatóságához beadni. Az ajánlatban ki- eendő, hogy ajánlkozók az összes feltételeket ismerik és azokat magokra nézve kötelezőknek tekintik.

8. Az ajánlatokhoz bánatpénz fejében a szállítási összérték 5 százaléka készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban mel- leklendő.

9. A versenyárgyalás f. évi október hó 10 én délelőtt 10 órakor a szakiskola igazgatósági irodájában fog megtartatni, mely versenyárgyalás nyilvános.

10. Az ajánlatok «Ajánlat a székelyudvarhelyi m. kir. áll. kő- és agyagipari szakiskola fűtőfa beszerzésére» jelzessel a szakiskola igazgatóságához küldendő be.

Székelyudvarhely, 1907. szeptember 20. án.

A szakiskola igazgatósága.

Baross, Borszéki és Kászoni vizek

A közönség figyelmébe.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, hogy ujonnan bevezettem üzletem- be nagy választékban a

gyermek-kocsikat

üveg, porcellán és ajándék tárgyakat nagy választékban. Ugy hogy az minden igényeknek megfelelő legyen.

Együttal felhívom becses figyelmét mindig friss és jó minőségű fűszeráru osztályomra is és kérem szükség esetén szives pártfogásukat

teljes tisztelettel

SZENTPÉTERY GERGELY.

Csemegezőlő (legfinomabb muskotály) olesó napi áron állandóan friss minőségben kapható.

Mindig friss fűszerárunk

Műmalom megnyitás.

Alulírott a m. t. közönségnek szives tudomására hozom, hogy Székelyudvarhelyen saját udvaromon, gőzfűrészemhez kapcsolva a modern technika legmagasabb igényeinek is megfelelő 60 lóerejű

gőzműmalmot

építettem s azt 1907. október 15-én üzembe hozom.

Ezen műmalom építése és felszerelésénél költség és fáradtságot nem kimelve, azt a «bácskai műmalom» mintájára első rendű szakértő malomépítő mérnök vezetése alatt, kitűnő szerelő főmunkások által 4 pár kőre lesz berendezve és 3 hengerek, 3 trieur, 5 hasábszita, tarar, síkszita, «progrez» koptató, Wörner-féle buza hantoló és «Reform» dara tisztítóval lesz ellátva. Azon- kívül a malom előtt a szekerek és gabonához állatok részére nagy és tágas jászollal ellátott fedett szint építettem, hogy bármely kellemetlen időben az ellen védelmök legyen.

Malmomban a közönség a legpontosabban lesz kiszolgálva, az őrleést akár pénzre, akár várra eszközölöm, sürgős esetben kívánatra a gabonát megfelelő értékű lisztre kicserélem és a liszt bármely módon a közönség kívánalma szerint lesz szítva és osztályozva.

Egyben szives figyelmébe ajánlom a t. gazdaközönségnek, hogy a malom megnyitás napjától kezdve mindenféle gabonát rendes napi vagy piaci árban megveszek s készpénzzel fizetek, esetleg kívánatra megfelelő lisztre becserélek. Ezzel a gazdak azt is nyerek, hogy nemcsak piacos napon, de bármikor a városba jönnek őrlethetnek és gabonájukat is illő áron eladhatják idő- vesztetés nélkül és nem kell többé Segesvár vagy más helyre menni finom lisztet őrletetni. A t. közönség szives támogatását remélve maradok tisztelettel

Fabián József

gőzfűrész és gőzmalom tulajdonos.